

Försvarsutskottets betänkande 2018/19:FöU6

Försvarspolitik

Sammanfattning

Utskottet behandlar frågor om bl.a. totalförsvarets utveckling, operativ förmåga, nordiskt samarbete och materieförsörjning. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden främst med hänvisning till att det inte finns skäl att föregripa det pågående arbetet med en ny försvarspolitisk inriktning.

I betänkandet finns 21 reservationer (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden	9
Försvarspolitisk inriktning och totalförsvar	9
Försvarets förmåga	12
Beredskap och övningsverksamhet	15
Nordiskt samarbete	16
Forskning och utveckling	18
Materieförsörjning och logistik	20
Försvarsindustrifrågor och export	25
EU-samarbete	28
Fördjupat samarbete med Brasilien	31
Utländska köp av strategiska fastigheter	33
Reservationer	36
1. En liberal grund för den försvarspolitiska inriktningen, punkt 1 (L)	36
2. Totalförsvarets utveckling, punkt 2 (C)	36
3. Totalförsvaret och granskning av måluppfyllelse, punkt 3 (KD)	37
4. Förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar, punkt 4 (C)	38
5. Utveckling av försvarsförmåga och anfallsförmåga, punkt 5 (KD)	38
6. Utveckling av cyberförmågan, punkt 6 (M, SD)	39
7. Mobilisering och krigsduglighet, punkt 7 (C)	40
8. Krigsförbandsövningar, punkt 8 (SD)	40
9. Beredkapsövning och beredskapskontroll, punkt 9 (M, KD)	41
10. Nordiskt samarbete, punkt 10 (SD)	41
11. Forskning och utveckling, punkt 11 (M)	42
12. Utveckling av materieförsörjningen, punkt 12 (M)	42
13. Reformen inom försvarslogistiken, punkt 13 (SD)	43
14. Utredning av försvarslogistiken, punkt 14 (KD)	44
15. Försvarsindustri och samverkan, punkt 15 (M)	44
16. Utveckling av svensk försvarsexport, punkt 16 (SD)	45
17. Försvarsindustri och tillämpning av artikel 346 EUF, punkt 17 (SD)	46
18. Fördjupat EU-samarbete, punkt 18 (M, L)	46
19. Utvecklingen av försvarskompetens inom EU, punkt 19 (KD)	47
20. Fördjupat samarbete med Brasilien, punkt 20 (SD)	47
21. Kontroll av utländska investeringar och markköp, punkt 21 (M)	48
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	50
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Försvarspolitisk inriktning och totalförsvaret

1. En liberal grund för den försvarspolitiska inriktningen

Riksdagen avslår motion
2018/19:2062 av Jan Björklund m.fl. (L).

Reservation 1 (L)

2. Totalförsvarets utveckling

Riksdagen avslår motion
2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 2 (C)

3. Totalförsvaret och granskning av måluppfyllelse

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 och
2018/19:2762 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4.

Reservation 3 (KD)

Försvarets förmåga

4. Förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar

Riksdagen avslår motion
2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 4 (C)

5. Utveckling av försvarsförmåga och anfallsförmåga

Riksdagen avslår motion
2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 15–18
och 24.

Reservation 5 (KD)

6. Utveckling av cyberförmågan

Riksdagen avslår motion
2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 6 (M, SD)

Beredskap och övningsverksamhet

7. Mobilisering och krigsduglighet

Riksdagen avslår motion
2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 7 (C)

8. Krigsförbandsövningar

Riksdagen avslår motion

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 15.

*Reservation 8 (SD)***9. Beredkapsövning och beredskapskontroll**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10.

*Reservation 9 (M, KD)**Nordiskt samarbete***10. Nordiskt samarbete**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 6 och

2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2.

*Reservation 10 (SD)**Forskning och utveckling***11. Forskning och utveckling**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 12.

*Reservation 11 (M)**Materieförsörjning och försvarslogistik***12. Utveckling av materieförsörjningen**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 10.

*Reservation 12 (M)***13. Reformen inom försvarslogistiken**

Riksdagen avslår motion

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 7.

*Reservation 13 (SD)***14. Utredning av försvarslogistiken**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 34.

*Reservation 14 (KD)**Försvarsindustrifrågor och export***15. Försvarsindustri och samverkan**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 11.

*Reservation 15 (M)***16. Utveckling av svensk försvarsexport**

Riksdagen avslår motion

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13.

*Reservation 16 (SD)***17. Försvarsindustri och tillämpning av artikel 346 EUF**

Riksdagen avslår motion

2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

*Reservation 17 (SD)**EU-samarbete***18. Fördjupat EU-samarbete**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18.

*Reservation 18 (M, L)***19. Utvecklingen av försvarskompetens inom EU**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5.

*Reservation 19 (KD)**Fördjupat samarbete med Brasilien***20. Fördjupat samarbete med Brasilien**

Riksdagen avslår motion

2018/19:1386 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

*Reservation 20 (SD)**Utländska köp av strategiska fastigheter***21. Kontroll av utländska investeringar och markköp**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2821 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4.

*Reservation 21 (M)***22. Införande av förköpsrätt och bedömningar av strategiska intressen**

Riksdagen avslår motion

2018/19:45 av Robert Stenkvist (SD).

23. Stoppa utländska köp av strategiska fastigheter

Riksdagen avslår motion

2018/19:832 av Johan Lövstrand m.fl. (S).

24. Begränsningar av utländska köp av strategiska fastigheter

Riksdagen avslår motion

2018/19:1335 av Boriana Åberg (M).

Stockholm den 14 februari 2019

På försvarsutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Beatrice Ask (M), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richtoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Pål Jonson (M), Josef Fransson (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M) och ClasGöran Carlsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19. Motionsyrkandena behandlar bl.a. totalförsvarets utveckling, försvarets förmåga, nordiskt samarbete och försvarsexport. Vid utskottssammanträdet den 24 januari 2019 informerade ordförande Björn von Sydow om Försvarsberedningens arbete.

Bakgrund

I slutet av 1990-talet beslutade regeringen att en parlamentariskt sammansatt försvarsberedning skulle svara för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor redovisa sin syn på dessa inför regeringens förslag till riksdagen. Den 9 januari 2017 beslutade chefen för Försvarsdepartementet om nya anvisningar för Försvarsberedningens arbete (Fö 2017/00020/MFI). Den 20 december 2017 presenterades delrapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025. Försvarsberedningens slutrapport ska redovisas senast den 14 maj 2019 och ligga till grund för en ny inriktningsproposition.

Till grund för försvarets nuvarande inriktning och Försvarsmaktens nuvarande organisation ligger riksdagens beslut den 16 juni 2015 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251). I beslutet fastställdes, i enlighet med regeringens förslag, målen för det militära och det civila försvaret samt inriktningen för krigsförband i Försvarsmaktsorganisation 2016. Utskottet anförde i betänkandet Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016 – 2020 (bet. 2014/15:FöU11) att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Den 15 maj 2014 hade Försvarsberedningen presenterat den försvarspolitiska rapporten (Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid) som föregick beslutet om den nu gällande försvarspolitiska inriktningen.

Utskottet lämnade över avsnitt 4 Säkerhetspolitiken från regeringens proposition till ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (bet. 2014/15:UFöU5). Utskottet anförde att den svenska solidaritetsförklaringen som riksdagen antog 2009 (prop. 2008/09:140, ytr. 2008/09:UU4y, bet. 2008/09:FöU10) har en bred omfattning och att den inkluderar olika former av katastrofer och olika former av angrepp, dvs. inte enbart militärt väpnade

angrepp. Därutöver lyfte utskottet särskilt fram cyberattacker, terrorism och katastrofer orsakade av människor i den nordiska solidaritetsförklaringen från 2011. I betänkandet framhöll det sammansatta utskottet att det liksom regeringen anser att hot mot freden och vår säkerhet bäst avvärs i gemenskap och i samverkan med andra länder. Utskottet ansåg liksom regeringen att Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser, civila och militära, inom ramen för FN, EU, Nato och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Utskottets överväganden

Försvarspolitisk inriktning och totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om försvarspolitisk inriktning och totalförsvaret.

Jämför reservationerna 1 (L), 2 (C) och 3 (KD)

Motionerna

I motion 2018/19:2062 av Jan Björklund m.fl. (L) beskriver motionärerna att Sveriges beslutsfattare måste ta ett samlat grepp om anslagen till försvaret och dess materiella och personella förutsättningar och att det bör ligga till grund för nästkommande försvarsbeslut 2020–2025. Bland annat betonas vikten av att behålla JAS C/D, av indirekt eld och av Gotlands betydelse för ett effektivt försvar av Sverige samt av att värnplikten utvidgas. Motionärerna anser att det är uppenbart att regeringen köper långt mer materiel än vad den anslår medel till och anser att det bör klargöras i en utredning hur man kan undvika att regeringar beställer vapensystem utan att först säkra finansieringen. I planerade investeringar saknas 29 miljarder till 2025. Därtill behövs ytterligare 18 miljarder under de kommande tre åren för att inte tappa försvarsförmåga. Utöver behovet av att hantera underfinansieringen betonas behovet av att anslå medel för nya krigsförband och till den s.k. basplattan, dvs. personlig utrustning, övningsverksamhet och ammunition.

I motion 2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) framhålls att det är viktigt att det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde leder till kapacitetshöjande åtgärder i närtid. Motionärerna betonar totalförsvarets fortsatta utveckling och anser att åtgärder krävs för att snabbt stärka vår egen förmåga, militärt, men också civilt (yrkande 7).

I motion 2018/19:2762 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) beskrivs att alla delar av totalförsvaret, såväl militära som civila, är nödvändiga för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner vid ett skymningsläge (yrkande 3). I yrkande 4 beskriver motionärerna att det finns både ekonomiska och strukturella problem som det är nödvändigt att arbeta vidare med. Enligt motionen måste Försvarsmaktens arbete dessutom granskas i större utsträckning i syfte att granska måluppfyllelsen. Även i motion 2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) föreslår motionärerna att det årligen genomförs en oberoende analys av Försvarsmaktens verksamhet och förmåga och att den redovisas offentligt i ett lämpligt sammanhang. I redovisningen bör faktorer som bemanning, materieluppfyllnad, genomförd utbildning, kostnader och bedömd förmåga relaterat till förbandsmålsättningarna redovisas för varje krigsförband (yrkande 6).

Bakgrund och tidigare beredning

När det gäller den nuvarande försvarspolitiska inriktningen har utskottet behandlat regeringens proposition Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020. Med bifall till propositionen godkände riksdagen regeringens förslag till mål för det militära respektive det civila försvaret och ett förslag om den huvudsakliga inriktningen för krigsförband i Försvarsmaktsorganisation 2016. Dessutom godkände riksdagen att de krav på operativ förmåga som riksdagen tidigare hade beslutat skulle upphöra att gälla. Riksdagen fattade inte beslut om några nya krav på operativ förmåga för perioden 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:F6U11, rskr. 2014/15:251).

Den 9 januari 2017 beslutade försvarsministern om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete som utgör en del av grunden för ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut. Den 20 december överlämnades en delrapport om inriktningen av totalförsvaret, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds. 2017:66). Försvarsberedningen föreslår i rapporten att målen för vår säkerhet ska gälla även i fortsättningen. Dessa mål är att värna befolkningens liv och hälsa, att värna samhällets funktionalitet och att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Försvarsberedningen beskriver att totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). I delrapporten beskrivs att totalförsvarets samlade förmåga skapas av bl.a. offentliga aktörer, näringsliv och frivilligorganisationer men också genom samarbete med andra stater och internationella organisationer. En samlad förmåga i totalförsvaret bedöms förutsätta gemensamma utgångspunkter och målsättningar samt en gemensam inriktning. Försvarsberedningen anser därför att dagens uppdelning med separata mål för det militära respektive det civila försvaret bör ersättas av *ett* gemensamt mål för totalförsvaret.

Eftersom riksdagen beslutat om målet för det militära försvaret och målet för det civila försvaret fr.o.m. 2016 får utskottet i den kommande beredningen av eventuella förslag till en ny försvarspolitisk inriktning föreslå om riksdagen bör besluta om att de mål som gäller sedan 2016 ska upphöra. Försvarsberedningens förslag är alltså att ersätta dem med ett mål för totalförsvaret om att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige mot väpnade angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. De förslag Försvarsberedningen lämnat i rapporten utgör ett viktigt ingångsvärde i regeringens kommande förslag, men grunden för riksdagens kommande beslut om försvarspolitisk inriktning för nästa period blir nästa försvarspolitiska inriktningsproposition. I budgetpropositionerna ska regeringen (enligt budgetlagen 2011:203) sedan lämna en resultatredovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen beslutat.

När det gäller totalförsvaret har regeringen även tillsatt en utredning om näringslivets roll inom totalförsvaret samt försörjningstrygghet i fråga om försvarsmateriel. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 1 december 2019 (dir. 2018:64). I ett regeringsuppdrag som Försvarsmakten och MSB fick den 11 maj 2017, om en sammanhängande planering för totalförsvaret, ingick att göra en fördjupad översyn av Försvarsmaktens behov av stöd och samhällets möjlighet att lämna stöd. Myndigheterna ska redovisa uppdraget till regeringen senast den 22 februari 2019. I budgetpropositionen för 2019 redovisar regeringen att MSB tillsammans med Försvarsmakten, berörda myndigheter och deltagande aktörer har påbörjat förberedelser inför totalförsvärsövningen 2020. Övningen kommer att äga rum i flera etapper under 2020, och myndigheterna i det militära och det civila försvaret ska öva tillsammans för att stärka Sveriges totalförsvärsförmåga. Övningens syfte är enligt regeringen att pröva totalförsvärets förmåga och ge underlag för vidare utveckling av förmågan att skydda samhällsviktiga funktioner, värna civilbefolkningen och försvara landet mot väpnat angrepp.

När det gäller resultatredovisning har utskottet behandlat frågan om granskningar av Försvarsmaktens arbete och att offentligt redovisa bemanning, materieluppfyllnad och genomförd utbildning i förhållande till förbandsmålsättningarna för varje enskilt krigsförband i budgetbetänkandena för 2016, 2017 och 2018. Utskottet har hittills bedömt det som olämpligt och konstaterat att den information som enligt den väckta motionen bör offentliggöras redovisas av Försvarsmakten i en hemlig bilaga till årsredovisningen. Informationen skyddas i dag med kvalificerad sekretess för att inte skada svenska försvarsintressen. Utskottet har hittills inte sett några skäl att förändra den ordningen.

Utskottets ställningstagande

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att den samlade förmågan i totalförsvaret säkerställs. Utskottet konstaterar att försvarsekonomin har stärkts substantiellt genom riksdagens beslut om anslagsfördelning för 2019. Utskottet bedömde i budgetbeslutet för 2019 att svensk försvarsförmåga skulle minska under de kommande åren om inte mer resurser tillfördes och framhöll att den förstärkning som föreslogs skulle bidra till att skapa rimliga förutsättningar för den fortsatta utvecklingen av totalförsvaret. Utskottet betonade vikten av att utvecklingen av totalförsvaret skulle fortsätta under 2019 och att det pågående arbetet med att genomföra det försvarsbeslut som riksdagen fattade 2015 prioriteras.

Utskottet anser att försvarsinriktningen innebär en viktig ambitionshöjning för det svenska försvaret. Utskottet vill därför återigen betona vikten av att utpekade åtgärder genomförs och att de även följs upp. Utskottet konstaterar att försvarsminister Peter Hultqvist den 9 januari 2017 beslutade om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta rapport. Av anvisningarna

framgår att beredningen ska lämna sin slutrapport i maj 2019. Utskottet anser därför att frågor om eventuella förändringar av ambitionsnivån i förmågan eller prioriteringar i säkerhets- och försvarspolitiken lämpligen hanteras i arbetet med en ny försvarspolitisk inriktning. Utskottet ges då möjlighet att ta ställning till eventuella förändringar av målen inom området och framtida resultatredovisningar av de mål som uppnås i verksamheten i förhållande till de mål riksdagen beslutar. Härutöver ser utskottet i likhet med tidigare år att det är olämpligt att offentliggöra resultatredovisningar som i dag skyddas av kvalificerad sekretess. Utskottet ser inte heller några skäl att nu föregripa arbetet med en ny försvarspolitisk inriktning. Därmed avstyrks samtliga motionsförslag.

Försvarets förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om försvarets förmåga. Jämför reservationerna 4 (C), 5 (KD) och 6 (M).

Motionerna

I motion 2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) understryks vikten av att svensk försvarsförmåga utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar. Motionärerna framhåller att hela landet ska försvaras även om geografiska prioriteringar kan behöva göras utifrån rådande hotbild, och de menar att det är särskilt viktigt att säkerställa arméns krigsförband och deras förmåga. Med fokus på armén och på att hela landet ska försvaras framhåller motionärerna att de två armébrigaderna måste kunna agera samtidigt med godtagbar förmåga och att krigsdugligheten hos förband med lägst förmåga nu ska prioriteras (yrkande 1).

I motion 2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) beskriver motionärerna den operativa förmågan och bedömer att det är tveksamt om organisationen är färdig omkring 2020. Motionärerna bedömer att försvarsmaksorganisationen generellt sett kommer att vara tämligen väl lämpad för att hantera incidenter och hävda Sveriges territoriella integritet i fredstid (yrkande 8). Motionärerna framhåller att den svenska säkerhetsdoktrinen bygger på att vi ska få hjälp i händelse av att vi blir angripna och att den förmågan bör ses över. Utan att analysera sannolikheten att Sverige skulle få hjälp eller inte anser motionärerna att det måste vara möjligt att ta emot hjälp om doktrinen ska ha den minsta trovärdighet (yrkande 9). I fråga om förmåga anser motionärerna vidare att det är nödvändigt att se över möjligheten att öka arméns anfallsförmåga (yrkande 15).

För marinstridskrafternas del anser motionärerna att den nu existerande basorganisationen ger stora begränsningar och att det är nödvändigt att se över

möjligheterna att ombasera snabbt från en kuststräcka till en annan (yrkande 16). I motionen understryks även vikten av att bemanna fartygen med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap (yrkande 17). Motionärerna anser dessutom att marinstridskrafterna bör stärkas för att Sverige i praktiken inte ska tvingas att välja mellan att basera hela flottan på antingen västkusten – för att skydda importsjöfart – eller på ostkusten för sjöstrid (yrkande 18). I motionen anförs dessutom att det begränsade antalet radarspanings- och ledningsflygplan gör det omöjligt att bedriva en kontinuerlig kvalificerad övervakning av Östersjön. Motionärerna anser därför att den förmågan bör ses över (yrkande 24).

I motion 2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) framhålls att Sverige måste ha ett trovärdigt cyberförsvar inklusive en aktiv cyberförmåga. Behovet av en svensk cyberdoktrin anses vara tydlig. Motionärerna anser att nationella strategier för cybersäkerhet bör tas fram och utvecklas kontinuerligt. Motionärerna anser vidare att det är nödvändigt att ta fram ett förhållningssätt för hur, var och när den aktiva cyberförmågan ska användas. Det är viktigt att de nationella strategierna för cybersäkerhet utgår från tydliga analyser om vad som är skyddsvärt och med fokus på kraftfulla insatser där de gör mest nytta, snarare än analyser som utgår från den senaste krisen och insatser som ska åtgärda alla hot oavsett storlek. Motionärerna anser att Sverige ska ha en trovärdig nationell säkerhetsstrategi och anser att cybersäkerhet utgör en mycket viktig beståndsdel i denna (yrkande 6).

Bakgrund och tidigare beredning

Den 23 april 2015 lämnade regeringen propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 till riksdagen. Med bifall till propositionen godkände riksdagen bl.a. regeringens förslag om att de krav på operativ förmåga som riksdagen tidigare hade beslutat skulle upphöra att gälla (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251). Riksdagen fattade inte beslut om några nya krav på operativ förmåga för perioden 2016–2020. Det mål för det militära försvaret som riksdagen fattat beslut om är att försvara Sverige och främja vår säkerhet, och utskottet har vid tidigare behandlingar av frågan om en ökad anfallsförmåga för armén inte bedömt att det bidrar till detta mål. Utskottet har vid tidigare beredningar (bet. 2016/17:FöU3 och bet. 2017/18:FöU6) inte funnit någon anledning att ifrågasätta avvägningarna i den militärstrategiska doktrinen om en balans mellan offensivt och defensivt agerande som Försvarsmakten fastställt.

Vilken inriktning Försvarsmaktens verksamhet bör ha som helhet t.o.m. 2020 gav regeringen myndigheten anvisningar om i ett regeringsbeslut den 18 december 2017. I regleringsbrevet för 2019 (dnr Fö2015/01282/MFI m.fl.) gav regeringen Försvarsmakten i uppdrag att redovisa hur förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön för ett förstärkt cyberförsvar utvecklas. Uppdraget ska genomföras med stöd av Försvarets radioanstalt och eventuella övriga berörda myndigheter. Arbetsläget ska redovisas senast den 17 juni

2019. I regleringsbrevets huvuddokument (dnr 2017/01724/MFI) beskrivs inga mål eller uppdrag om den operativa förmågan.

När det gäller utvecklingen och prioriteringarna av försvarets förmåga under 2019 har riksdagen anvisat anslag till Försvarsmakten (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89), och utskottet angav bl.a. som anslagsvillkor att Försvarsmakten i det korta perspektivet bör färdigställa den beslutade krigsorganisationen och hålla en hög ambitionsnivå i fråga om övningsverksamhet och utbildning. Vidare bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2019 att Försvarsmakten ökade förmågan att ta emot militärt stöd jämfört med 2016. Förmågan övades bl.a. under försvarsmaktsövningen Aurora.

Som en grund för ett kommande försvarspolitiskt inriktningsbeslut och utvecklingen av försvarets förmåga har regeringen fattat beslut om anvisningar till Försvarsberedningen för att bl.a. få förslag om vilka eventuella konsekvenser förmågeutvecklingen i omvärlden får för Försvarsmaktens krigsorganisation. Förslagen ska enligt anvisningarna särskilt belysa krigsorganisationen och den militära förmågans relevans såväl i det nationella försvarsperspektivet som för möjligheterna att bidra till internationella fredsfrämjande insatser. Försvarsberedningens rapport med underlag i fråga om försvarets förmåga ska redovisas senast den 14 maj 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen, med utgångspunkt i det senaste försvarspolitiska inriktningsbeslutet, har gett Försvarsmakten anvisningar om den inriktning verksamheten som helhet bör ha t.o.m. 2020. Av anvisningarna framkommer att den svenska solidaritetsförklaringen ställer krav på Sveriges förmåga att ge och ta emot stöd, att förmågan att samtidigt mobilisera hela krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap ska förstärkas ytterligare och att krigsdugligheten hos de förband som har lägst krigsduglighet ska prioriteras framför en höjning av de förband som redan har en godtagbar krigsduglighet. Därutöver noterar utskottet att regeringen gett Försvarsmakten ett särskilt regleringsbrevsuppdrag att redovisa hur förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön för ett förstärkt cyberförsvar utvecklas under 2019.

När riksdagen beslutade att anvisa anslag för 2019 bedömde utskottet att den förstärkningen skapade rimliga förutsättningar för det prioriterade genomförandet av det försvarsbeslut som riksdagen beslutade 2015. Utskottet noterar att flera motionsyrkanden understryker vikten av att prioritera de förmågor som regeringen redan lämnat anvisningar om inom ramen för den försvarspolitiska inriktningen. Utskottet anser därför att yrkandena i motionerna 2018/19:2840 (yrkande 1), 2018/19:2816 (yrkande 6) och 2018/19:2472 (yrkande 9) får anses vara tillgodosedda och anser därför inte att de behöver tillstyrkas. I likhet med tidigare år har utskottet inte funnit någon anledning att ifrågasätta Försvarsmaktens avvägningar och balans mellan

offensivt och defensivt agerande. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet om ökad anfallsförmåga 2018/19:2472 (yrkande 15). När det gäller övriga motionsyrkanden om operativa förmågor anser utskottet att de föreslagna omprioriteringarna bör hanteras inom ramen för den kommande beredningen av ett förslag till ny försvarspolitisk inriktning. Utskottet ser således inte några skäl att nu föregripa det kommande beredningsarbetet och avstyrker därför dessa motionsyrkanden.

Beredskap och övningsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om beredskap och övningsverksamhet.

Jämför reservationerna 7 (C), 8 (SD) och 9 (M, KD).

Motionerna

I motion 2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) framhåller motionärerna att krigsförbanden bör öka sin krigsduglighet. De anser att förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse och behöver stärkas (yrkande 3).

I motion 2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) anför motionärerna att en större krigsförbandsövning bör genomföras vartannat år för att bibehålla krigsdugligheten. De anser att det är nödvändigt med regelbundna krigsförbandsövningar för att kunna uppnå målet om användbara, tillgängliga och väl samövade fältförband för nationella uppgifter (yrkande 15).

I motion 2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) framhålls att kvalificerade militära resurser och inte bara hemvärnet bör övas för att kunna ställas till andra myndigheters förfogande för att bidra t.ex. vid naturkatastrofer, stora olyckor eller andra händelser som kan påverka människors säkerhet (yrkande 10).

Bakgrund och tidigare beredning

I propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) gjorde regeringen bedömningen att samtliga krigsförband bör ges ett krav på tillgänglighet i fred och ett beredskapskrav för intagande av höjd beredskap. I propositionen beskrev regeringen bl.a. tillgänglighetskraven för krigsförband i fredstid och beredskapskraven vid intagande av höjd beredskap. Den 10 december 2015 fattade regeringen beslut om Försvarsmaktens tillgänglighet och beredskap. Vilken övergripande inriktning Försvarsmaktens verksamhet bör ha t.o.m. 2020 gav regeringen anvisningar om i ett regeringsbeslut den 18 december 2017 (dnr

2017/01724/MFI). Utgångspunkten för anvisningarna var den försvarspolitiska inriktning som riksdagen fattade beslut om den 16 juni 2015 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

I budgetpropositionen för 2019 redovisar regeringen att övningsverksamheten har varit intensiv och kvalificerad under 2017, vilket sammantaget bedöms ha ökat den operativa förmågan. Antalet som genomfört repetitionsutbildning har ökat något, och möjligheten att kalla in värnpliktiga till krigsförbandsövningar har gett positiv effekt på krigsdugligheten hos några förband. Under 2017 kallades ca 2 000 personer in till repetitionsutbildning med pliktpersonal, och av dessa genomförde ca 1 200 utbildningen. Av budgetpropositionen framkommer även att repetitionsutbildningar som bl.a. krigsförbandsövningar har fullgjorts enligt plan.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen anvisade anslag till Försvarsmakten för verksamheten under 2019 där utskottet bl.a. angav som anslagsvillkor att Försvarsmakten bör färdigställa den beslutade krigsorganisationen och hålla en hög ambitionsnivå i fråga om övningsverksamhet och utbildning. Utskottet bedömer i likhet med regeringen att övningsverksamheten under 2017 var både intensiv och kvalificerad, vilket bidragit till att öka den operativa förmågan. Utskottet välkomnar att krigsförbandsövningar har genomförts som planerat och att värnpliktiga kallas in till dessa.

Utskottet lägger stor vikt vid att åtgärder vidtas även fortsättningsvis för att öka förbandens krigsduglighet. Utskottet utgår från att de resursförstärkningar som riksdagen beslutade om i budgeten för 2019 ger ytterligare positiva effekter. Utskottet utgår också från att regeringen lämnar en resultatredovisning till riksdagen där det tydligt framgår hur de ökade resurserna omsätts till en faktisk höjning av försvarsförmågan. Mot den bakgrunden ser inte utskottet skäl att vidta ytterligare åtgärder och anser därför att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

Nordiskt samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om nordiskt samarbete. Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) anføres att Sverige bör medverka till gemensamt ägande av försvarsmateriel endast med de nordiska länderna och att all materiel ska vara tydligt örönmärkt i händelse av krig.

Motionärerna understryker vidare att det bör bestämmas i förväg hur sådan materiel ska disponeras vid höjd beredskap och i krig (yrkande 6).

I motion 2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) anförs att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas. Motionärerna anser att Sverige och Finland har starka kulturella och politiska band och en lång gemensam historia. Genom ett försvarsförbund bedömer motionärerna att tröskeleffekten kan höjas och att nya strategiska djup kan skapas, vilket skulle stärka ländernas försvarsförmåga. I motionen understryks att ett försvarsförbund med Finland inte ska ha som uttalat syfte att kunna försvara sig mot en utpekad part, utan syfta till att befria de båda länderna från eventuella yttre politiska och militära påtryckningar (yrkande 2).

Bakgrund och tidigare beredning

Regeringen har efter försvarsinriktningsbeslutet tillsatt ett flertal utredningar; bl.a. gav regeringen den 12 november 2015 en särskild utredare i uppdrag att analysera förutsättningarna för försvarssamarbeten enligt regeringsformen (dir. 2015:111). I september 2016 överlämnade utredaren betänkandet Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64) till regeringen. Regeringsformen bedömdes inte lägga några hinder i vägen för försvarssamarbeten så länge de konstitutionella regler som har relevans för frågan iakttas vid beslutsfattandet. Regeringen beslutade därefter (23 mars 2017) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa delar av de rättsliga förutsättningarna för Sveriges försvarssamarbete med Finland. Utgångspunkten var den analys av regeringsformens reglering som gjorts i den ovannämnda utredningen, den s.k. Förutsättningsutredningen (SOU 2016:64). Syftet med utredningen var att säkerställa att nödvändiga beslut om att ge och ta emot militärt stöd inom ramen för det svensk-finska försvarssamarbetet kan fattas tillräckligt snabbt samt att finska styrkor som lämnar stöd till Sverige ska ha de befogenheter i Sverige som är nödvändiga (dir. 2017:30). Utredaren överlämnade betänkandet En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31) i april 2018, och det bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2019 redovisar regeringen att utvecklingen av försvarssamarbetet med de nordiska länderna har fortsatt inom Nordefco. Under 2017 har samarbetet fokuserat på att skapa förutsättningar för en gemensam luftlägesbild samt tillträdesfrågor och förmågehöjande samarbeten. Samarbetet har bidragit till att öka Försvarsmaktens interoperabilitet med övriga nordiska länder. I november undertecknade försvarsministrarna från Sverige, Norge, Danmark och Finland ett samförståndsavtal för att inleda fredstida samarbete kring utbyte av luftlägesinformation (Norecas). Nordefcos militära koordineringskommitté har fått i uppdrag att genomföra avtalet och därmed införskaffa nödvändiga system. Arbetet med att förenkla för de nordiska ländernas försvarsmakter att verka på varandras sjö-, luft- och landområden i fredstid har också fortsatt enligt regeringen.

Vid Försvarsutskottets sammanträde den 8 november 2019 redovisade statsrådet Peter Hultqvist vilka områden som planerades bli fokusområden under det svenska ordförandeskapet i Nordefco. Bland fokusområdena nämndes bl.a. att en guide för materielupphandlingar bör skapas och att länderna bör identifiera gemensamma förmågeutvecklingsprojekt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det svenska samarbetet med Finland är av särskild vikt och kan konstatera att regeringen har en hög ambition för detta samarbete. Utskottet ser positivt på att åtgärderna berör flera stridskrafter och verksamhetsområden och på att det finns ett aktivt utbyte mellan den svenska och den finska försvarsmakten. Regeringen prioriterar samarbetet med Finland i sitt inriktningsarbete, och utskottet kan konstatera att Försvarsberedningen dessutom har ett särskilt uppdrag att redovisa möjligheter till ytterligare fördjupat samarbete med Finland. Mot den bakgrunden finns inte skäl att vidta ytterligare åtgärder, och utskottet anser därför att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

Forskning och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om forskning och utveckling.
Jämför reservation 11 (M).

Motionen

I motion 2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) framhåller motionärerna att forskning och utveckling inte bara handlar om teknik och materiel. De anser att det också är viktigt att kunna förstå omvärldsutvecklingen och att forskarsamhället kan utgöra ett viktigt beslutsstöd för både politiken och Försvarsmakten. Det som brukar kallas den fjärde industriella revolution med autonoma system, digitalisering, robotik och artificiell intelligens kommer enligt motionärerna även att genomsyra plattformarna och systemen på försvarsområdet. Motionärerna anser därför att det är nödvändigt att under de närmaste åren ställa högre krav på satsningar på såväl forskning och utveckling som på omvärldsbevakning inom teknologiområdet (yrkande 12).

Bakgrund och tidigare beredning

Regeringens särskilda utredare överlämnade i december 2016 sitt betänkande Forskning och utveckling på försvarsområdet (SOU 2016:90) med förslag på inriktning, omfattning och utförande av forsknings- och utvecklingsverksamhet på försvarsområdet. Betänkandet har remitterats och beretts i

Regeringskansliet. I budgetpropositionen redovisas att vissa åtgärder vidtagits inom området. Exempelvis gav regeringen i regleringsbrevet för 2018 Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att utöka redovisningen av forsknings- och utvecklingsverksamheten. Syftet var att förbättra möjligheterna till strategiska överväganden och att vidareutveckla effektivitet och kvalitet i verksamheten. Ytterligare resurser tillfördes forsknings- och utvecklingsverksamheten i budgetpropositionen för 2018, i enlighet med försvarsöverenskommelsen 2017. I budgetpropositionen för 2019 anger regeringen att resursökningen är i linje med de utökade behov som den särskilda utredaren lyft fram i betänkandet. Regeringen framhåller vidare att forskning och utveckling på försvarsområdet stöder utvecklingen av den operativa förmågan hos det militära försvaret och bidrar långsiktigt till Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot. Den självständiga försvars- och säkerhetspolitiska analys som bedrivs på området bidrar till dessa mål enligt regeringens bedömning. Regeringen bedömer även att samarbeten med civila forskningsresurser och deltagande i internationella forskningssamarbeten gynnar kunskaps-, teknik- och kompetensutveckling på försvarsforskningsområdet.

När riksdagen anvisade anslagen för 2019 beslutades om en annan inriktning och fördelning av anslagen inom utgiftsområdet än den som regeringen återgett i budgetpropositionen för 2019. Riksdagen anvisade 50 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit för forskning och teknikutveckling (anslaget 1:4) och 50 miljoner mer till Totalförsvarets forskningsinstitut (anslaget 1:9). Utskottet framhöll bl.a. att ökningen syftade till att möta kommande behov av kompetens för att kunna göra relevanta framtidsstudier som grund för eventuella upphandlingar och för verksamhet av strategisk betydelse och med totalförsvarsfokus vid FOI.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att forskning och utveckling på försvarsområdet bör stödja utvecklingen av den operativa förmågan hos det militära försvaret och bidra till Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot. Utskottet har vidare understrukt vikten av att forskningen bidrar till en ökad förståelse av omvärldsutvecklingen, att relevanta framtidsstudier görs och att forskning med totalförsvarsfokus ska kunna genomföras.

Eftersom riksdagen i budgetbeslutet för 2019 anvisade 50 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit för forskning och teknikutveckling och 50 miljoner mer till Totalförsvarets forskningsinstitut utgår utskottet från att regeringen lämnar en resultatredovisning till riksdagen där det tydligt framgår hur de ökade resurserna omsatts till verksamhet i linje med de anslagsvillkor som riksdagen beslutade om när anslagsmedel anvisades. Utskottet förutsätter att regeringen säkerställer att myndigheterna under 2019 genomför verksamhet som ligger i linje med riksdagens beslut om en höjd ambitionsnivå

och ökad anslagstilldelning inom området. Motionsyrkandet anses därför tillgodosett och behöver inte tillstyrkas.

Materieförsörjning och logistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om materieförsörjning och logistik.

Jämför reservation 12 (M), 13 (SD) och 14 (KD).

Motionerna

I motion 2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) beskriver motionärerna att det trots satsningar på basplattan i försvarsuppgörelsen, där saker som ammunition, personlig utrustning och standardfordon ingår, fortfarande finns stora brister. Motionärerna anser att det är oroväckande att kunskapen är bristfällig om exakt vad för materiel som finns, var den finns och vilken status den har. Fokus bör enligt motionen vara att färdigställa den beslutade organisationen. Behovet av att skapa operativ förmåga här och nu gör att dessa brister måste åtgärdas. Motionärerna påminner om att utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov underströk att behovs-, tillgångs- och differensredovisningen av materiel bör stärkas. Motionärerna anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som gör en inventering av situationen framför allt för mängdmateriel. Utredningen bör lämna förslag på hur behovs-, tillgångs- och differensredovisningen för materiel kan stärkas och hur ansvarsfördelningen när det gäller materieltillgången kan tydliggöras. När det gäller materieförsörjningen i stort beskriver motionärerna att förändringar genomförts i närtid som syftar till att tydliggöra processen och stärka styrningen. I motionen konstateras att flera utredningar de senaste åren har analyserat Försvarets materielverks (FMV) verksamhet. Trots detta anser motionärerna att det är nödvändigt med en snabb översyn av vilka åtgärder som kan vidtas i närtid för att få ordning på ekonomisk styrning och effektivitet hos FMV. Utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov skrev bl.a. att FMV:s omkostnader har ökat kraftigt de senaste åren. Enligt motionärerna bör en ny översyn även handla om hur försvarsmyndigheternas kostnader för materielanskaffningen ska bli mer förutsägbara. Motionärerna bedömer samtidigt att det är oklart om effektiviseringarna alltid gjorts utifrån ett helhetsperspektiv där man har Försvarsmaktens operativa förmåga i fokus. I den logistikutredning som presenterades i december 2016 föreslogs att Försvarsmakten ska ansvara för driften, underhållet och vidmakthållandet av myndighetens materiel. Därmed skulle verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom FMV föras över till Försvarsmakten fullt ut. Motionärerna ställer sig positiva till att det har fattats ett beslut om att genomföra utredningens förslag och att förändringen håller på att genomföras.

De menar samtidigt att det är viktigt i det fortsatta arbetet med logistikförsörjningen att beakta de frågetecken som rests av centrala aktörer. Försvarsmakten hade motsvarande ansvar före logistikförändringen 2012, och det var brister i den dåvarande ordningen som gjorde att logistiken överfördes till FMV. Därför anser motionärerna att utformningen av den nya organisationen kommer att vara central för att samma problem inte uppstår igen (yrkande 10).

I motion 2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) föreslår motionärerna att försvarslogistiken ska anpassas till flera olika konfliktnivåer. Regeringens utredning, Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88), pekade enligt motionärerna på behovet av att rulla tillbaka reformer som inneburit att Försvarsmakten förlorat kontrollen över logistikverksamheten. Motionärerna anser att regeringen snarast bör återkomma med en proposition i ärendet och där ta särskild hänsyn till remissvaret från Försvarsmakten (yrkande 7).

I motion 2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) beskrivs att sjukvårdsresurserna är otillräckliga för att ta hand om ett större antal skadade och att dagens lilla logistikorganisation inte tillåter att hela Försvarsmakten sätts in samtidigt. Motionärerna menar att det är oklart hur försvaret kan säkerställa tillgången till utländsk försvarsmateriel även vid kriser och konflikter i vår omvärld. De anser därför att en samlad logistiktjänststrategi bör utredas (yrkande 34). Även i yrkande 7 understryker motionärerna betydelsen av en förvarings- och logistikstrategi för Försvarsmakten.

Bakgrund och tidigare beredning

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109) anförde regeringen att all materielförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Regeringen redovisade att följande principer för materielförsörjning bör tillämpas:

- Vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås, väljas före nyanskaffning.
- Nyanskaffning bör, när sådan är nödvändig, i första hand ske av på marknaden befintlig, färdigutvecklad och beprövad materiel.
- Utveckling bör genomföras först när behoven inte kan tillgodoses enligt ovan.

Utskottet ansåg vid behandlingen av propositionen (bet. 2014/15:FöU11) att materielförsörjningen måste ses som instrumentell för att höja krigsförbandens operativa förmåga under försvarsinriktningsperioden. Den operativa förmågan måste säkerställas, och de utmaningar som försvarets stora omsättnings-, nyanskaffnings- och uppgraderingsbehov innebär måste hanteras. Utskottet delade regeringens bedömning att en operativ balans behöver säkerställas på längre sikt och att en samlad strategisk avvägning och prioritering för materielförsörjningen från 2021 måste utarbetas. Utskottet såg därför positivt

på regeringens avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att ta fram förslag till hur materielförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras för att säkra operativ förmåga efter 2020. Vidare delade utskottet regeringens bedömning i fråga om principerna för materielförsörjning. Utöver detta menade utskottet att en prövning alltid bör göras av möjligheterna att låta förbandsutformningen påverkas av befintlig tekniskt och operativt relevant materiel med lång kvarvarande livslängd. För att undvika glapp i den operativa förmågan underströk utskottet vikten av att materiel som ska ersättas inte avvecklas förrän den nyanskaffade materielen är förbandssatt.

I budgetbetänkandet för 2016 (bet. 2015/16:FöU1) uttryckte utskottet bl.a. att styrningen av materielinvesteringarna behöver förbättras och att upphandlingskompetensen behöver ses över. Utskottet förutsatte att regeringen skulle göra detta inom ramen för den då pågående planeringen för en förändrad process för investeringar i försvarsmateriel. I betänkande 2016/17:FöU3 vidhöll utskottet att all materielförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. När det gäller myndigheternas upphandlingskompetens har utskottet vid upprepade tillfällen uttryckt en oro över vissa anskaffningars ekonomiska och leveransmässiga avvikelser.

Den 14 december 2016 fattade regeringen beslut om en utredning för att se över Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov. Utredningen skulle bl.a. föreslå hur materielförsörjningen kan effektiviseras (dir. 2016:110). Utredaren menade att grunden för en effektiv materielförsörjning är kunskap om vilken materiel som finns och dess status samt vilken materiel som behövs enligt krigsförbandsmålsättningarna för den försvarsmaktsorganisation som riksdagen fattar beslut om. Utredningen delade vidare Statskontorets bedömning och slutsatser i fråga om Försvarets materielverks (FMV) ökande omkostnader för att upphandla försvarsmateriel. För 2014 bedömde Statskontoret att FMV:s kostnader utgjorde ca 3,8 miljarder av de ca 19 miljarder kronorna i anslagsmedel (SOU 2018:7). I en rapport från Statskontoret i december 2018 (2018:27) konstateras vidare att de underlag Försvarsmakten lämnat till regeringen inte varit ändamålsenliga för ekonomisk styrning, planering och uppföljning. Statskontoret bedömer att underlagen inte är tillräckligt konkreta och rättvisande samt att de inte är tillräckligt tydliga när det gäller Försvarsmaktens tillstånd och ekonomiska behov. Statskontoret bedömer även att vissa av riksdagens och regeringens beslut om nya insatser, investeringar och ambitionshöjningar varken har varit verksamhetsmässigt eller finansiellt möjliga att genomföra.

Principerna för materielförsörjning har förblivit oförändrade men utskottet har kontinuerligt följt materielförsörjningsfrågorna. I betänkande 2017/18:FöU3 underströk utskottet att regeringen i det pågående förbättringsarbetet förutsätts säkerställa att myndigheterna har den kompetens som krävs för en effektiv process där hänsyn tas till förändringar i lagstiftning och ekonomiska konsekvenser. I budgetbetänkandet för 2019 bedömde utskottet att återkommande omprioriteringar inverkar negativt på försvarets

möjligheter att utveckla operativ förmåga på både lång och kort sikt. Ökande volymer av fullt utrustade, bemannade och utbildade förband som är tillgängliga framhölls som ett viktigt mål, vilket på sikt bedömdes kräva ökade ekonomiska resurser men också bättre, mer kostnadseffektiva och transparenta materielanskaffningsprocesser. Utskottet lade vikt vid stridande och rörliga förband men även vid hårdare kontroll på ekonomin och måluppfyllnad. För arméstridskrafterna betonade utskottet vidare betydelsen av en inventering av materiel och en förbättrad försörjning av mängdmateriel. Utskottet konstaterade dessutom att FMV:s omkostnader som andel av de fakturerade intäkterna fortsatte ligga på sådana nivåer att arbetet med att öka kostnadseffektiviteten i materieförsörjningsprocessen behövde intensifieras ytterligare. I budgetbetänkandet för 2019 framkommer vidare att riksdagen tillkännager för regeringen att Försvarsmakten borde få i uppdrag att ta fram reviderade investeringsplaner med anledning av kritiken från Ekonomistyrningsverket (ESV) om att de i dag varken ger en översikt över materielobjektens eller vidmakthållandeåtgärdernas förväntade utfall över tid eller hur materieförsörjningen prioriteras inom det beräknade anslaget (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89).

Samtidigt som utskottet värdesatte att regeringen tagit flera viktiga steg när det gällde att förbättra riksdagens möjligheter att följa upp pågående materielprojekt och att fatta investeringsbeslut på strategisk nivå såg utskottet med oro på de avvikelser som regeringen hade redovisat i budgetpropositionen för 2019. Vilka eventuella operativa konsekvenser som förseningar får för krigsförbanden menade utskottet att det inte gick att utläsa av propositionen. Utskottet har under flera år konstaterat att förseningar och ekonomisk omplanering bidrar till att krigsorganisationens materieluppfyllnad blir lägre än vad som är önskvärt. Utskottet har också redovisat att man delat regeringens bedömning att det är nödvändigt att förbättra den långsiktiga strategiska styrningen av Försvarsmaktens materieförsörjning.

När det gäller försvarslogistik beslutade regeringen den 25 juni 2015 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2015:71) med uppdrag att göra en översyn av materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten för att med tillgängliga resurser utforma och organisera denna med hänsyn till Försvarsmaktens justerade mål i enlighet med 2015 års försvarspolitiska inriktningsproposition. Utredningen överlämnades till försvarsministern den 15 december 2016 (SOU 2016:88). Utredningen föreslog bl.a. att Försvarsmakten ska ansvara för att driftstyra och vidmakthålla myndighetens materiel och att verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom FMV förs över till Försvarsmakten. Vidare föreslog utredningen en ny finansiell styrmödel där de finansiella flödena skulle renodlas. Förslaget var att FMV skulle få dispositionsrätten till investeringsanslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar och samtidigt få ett eget förvaltningsanslag. I budgetpropositionen för 2019 föreslogs att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att genomföra en successiv övergång till en förändrad anslagsavräkningsmodell och redovisning av beställningsbemyndiganden för

anskaffning och vidmakthållande av försvarsmateriel. Materiel- och logistikförsörjningen skulle då kunna reformeras i linje med utredningens förslag. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag om bemyndigande i budgetpropositionen för 2019 (bet. 2018/19:F6U1, rskr. 2018/19:89). I regleringsbrevet för 2019 har regeringen därefter beslutat om mål och återrapporteringskrav för Försvarsmakten och FMV som gäller övergången till en ny styrmodell.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att logistikförsörjningen efter riksdagens beslut om att bifalla regeringens förslag i budgetpropositionen för 2019 reformeras i linje med Logistikutredningens förslag. Utskottet anser att det är positivt att Försvarsmaktens ansvar för materielen utökas och utgår från att regeringen under den successiva övergången till bl.a. en förändrad anslagsavräkningsmodell hanterar de utmaningar som uppstår för att undvika sådana brister som kan ha funnits före 2012. Utskottet avstyrker därmed tre motionsyrkanden om utvecklingen av försvarslogistiken m.m.

Utskottet har kontinuerligt följt materieförsörjningsfrågorna och betonat vikten av att materieförsörjningen bedöms utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Utskottet har framhållit att den långsiktiga strategiska styrningen måste förbättras och att en samlad strategisk avvägning och prioritering för materieförsörjningen från 2021 måste utarbetas. Utskottet vidhåller den uppfattningen och har dessutom lyft fram betydelsen av en inventering av materiel och en förbättrad försörjning av mängdmateriel. Samtidigt som utskottet värdesätter de viktiga steg regeringen tagit när det gäller riksdagens möjligheter att följa upp pågående materielprojekt anser utskottet att förbättringsarbetet måste fortsätta. Bland utmaningarna finns fortfarande de ökande omkostnaderna hos FMV för att upphandla materiel, riksdagens möjligheter att bedöma de operativa konsekvenserna av förseningar och återkommande omprioriteringar inom materieförsörjningen. Utskottet utgår därför från att Materielbehovsutredningens förslag om prioriteringar och effektivisering av materieförsörjningen hanteras inom ramen för Försvarsberedningens förslag till långsiktig inriktning inom området. Utskottet bedömer även att reviderade investeringsplaner i enlighet med riksdagens tillkännagivande bidrar till att förbättra Försvarsmaktens materieförsörjning. Utskottet utgår dessutom från att Regeringskansliet bereder de förslag Statskontoret lämnade i december om hur Försvarsmaktens ekonomiska underlag i budgetprocessen kan bli mer ändamålsenliga och hur bl.a. styrningen kan förbättras. Såväl Statskontoret som Försvarsberedningens ordförande har lyft fram betydelsen av att kostnadsberäkna förslagen inför försvarspolitiska beslut. Ytterligare förändringar bör hanteras inom ramen för den kommande beredningen av ett förslag till ny försvarspolitisk inriktning. Då utskottet inte ser några skäl att nu föregripa det kommande beredningsarbetet avstyrker utskottet motionsyrkande 10 (2018/19:2816).

Försvarsindustrifrågor och export

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om försvarsindustrifrågor och export.

Jämför reservationerna 15 (M) och 16, 17 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) framhålls att det ligger i Sveriges intresse att ha en stark försvarsindustri, främst mot bakgrund av att det stärker Sveriges försvarsförmåga men också för att det gynnar svensk ekonomi och innovationskraft. Det faktum att Sverige under de kommande åren satsar ökade medel på försvaret kommer att få positiva effekter även för försvarsindustrin genom ökade beställningar men kommer också att generera positiva spin off-effekter på ekonomi och jobb i övriga näringslivet. Enligt motionärerna ska staten inte subventionera industrin, men det finns ett antal områden där statens agerande är viktigt för att upprätthålla kompetensen i den svenska försvarsindustrin. Sverige ska som exportberoende land i internationella forum som EU verka för en transparent marknad där olika aktörer får marknadstillträde på samma villkor. Motionärerna anser att exportstöd och främjande är viktiga verktyg som den svenska staten kan bidra med. Andra viktiga åtgärder för att stärka exportstödet inkluderar bl.a. en tydligare prioritering av Sveriges försvarspolitiska samverkansavtal, ytterligare resurser till Försvarsdepartementet för materiel- och exportfrågor, att tydliggöra vad begreppet försvarsnytta (som är en förutsättning för export) faktiskt innebär samt ett mer aktivt agerande i EU:s försvarssamarbete när det gäller försvarsindustri, forskning och utveckling samt upphandling (yrkande 11).

I motion 2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) anförs att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri. Motionärerna bedömer att Sveriges alliansfrihet förutsätter en stabil och god tillgång på försvarsmateriel. Sverige måste därför förfoga över en försvarsindustri som på egen hand kan ge ett tillräckligt bidrag till utvecklingen av ny materiel, framför allt genom export (yrkande 7). Vidare beskrivs att principerna för vapenexport bör baseras på en avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen å ena sidan och hänsynstaganden till svenska utrikespolitiska mål, situationen för mänskliga rättigheter i mottagarlandet och risken för anfallskrig eller att vapen används mot den egna befolkningen å andra sidan. Motionärerna anför därför att möjligheten att tillämpa artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier ska respekteras (yrkande 8).

I motion 2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att de vill se en fortsatt satsning och utveckling på svensk

försvarsexport. De anser att försvarsexporten är en förutsättning för ett starkt och kostnadseffektivt inhemskt försvar (yrkande 13).

Bakgrund och tidigare beredning

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2019 att exportstödjande verksamhet och internationella materielsamarbeten är viktiga för att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning ur ett livscykelperspektiv. De statliga aktörernas medverkan i exportsammanhang prioriteras kontinuerligt baserat på den bedömda nyttan för Försvarsmakten enligt regeringen. Regeringen framhåller att verksamheten ska bedrivas med krav på transparens och affärsmässighet. En grundläggande förutsättning för det statliga exportstödet är att exporten godkänns av en ansvarig exportkontrollmyndighet. De ändringar i krigsmateriellagstiftningen som trädde i kraft den 15 april 2018 innebär en skärpt exportkontroll. Den exportstödjande verksamheten har under året varit omfattande med svensk närvaro i ett flertal utländska anskaffningsprojekt i olika faser. I budgetpropositionen anförs att verksamheten under året har riktats till ett tiotal länder. Bland annat har stor vikt legat på det fortsatta arbetet med Finlands pågående anskaffning av stridsflygplan. Utöver stridsflygssystemet Gripen har stöd för export av ubåtssystemet A26 och artillerisystemet Archer varit prioriterat.

Utredning om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov som regeringen tillsatte 2016 skulle bl.a. föreslå hur materielförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras med syfte att säkra den operativa förmågan efter 2020, men den fick även i uppdrag att bedöma möjligheterna och riskerna med internationellt samarbete (dir. 2016:110). Den s.k. Materielbehovsutredningen konstaterade att Sverige jämfört med tidigare har kommit att bli en relativt liten kund hos exportberoende försvars- och säkerhetsföretag som är verksamma i Sverige. Utredningen konstaterade även att ett antal större beslut om utveckling och anskaffning har baserats på kostnadsberäkningar där utgångspunkten har varit att Sverige vid en senare tidpunkt skulle få en exportkund att dela kostnader med. Kostnadsberäkningar i Försvarsmaktens investeringsplan som baseras på framtida förmodade exportintäkter eller förmodad kostnadsdelning medförde enligt utredningens bedömning en risk för underfinansiering om exportaffären uteblir. Enligt utredningen blir det svårt för beslutsfattare i hela kedjan från riksdag och regering till ansvariga myndigheter att överblicka vad besluten får för konsekvenser för såväl samlad operativ förmåga som ekonomiska ramar.

När det gäller exportens roll i att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning konstaterade utredningen att det antal system som Sverige beställer i dag inte motsvarar en beläggning som gör att industrin kan behålla nödvändig kompetens. För att behålla relevant kompetens över tid krävs därför beställningar som går utöver materielbehoven i den nuvarande försvarsmaksorganisationen. Detta kan antingen ske genom export och beställningar från utländska kunder eller genom ytterligare beställningar från det svenska försvaret. När det gäller exportstödjande verksamhet som medel

för att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning hade utredningen samtidigt erfarit att export i sig inte alltid stärker Försvarens operativa förmåga. Utredningen bedömde att ökade exportintäkter och kostnadsdelning inte ensamt bidrar till en kostnadseffektiv materielförsörjning. Utredningen ansåg att det även kunde bero på hur en enskild exportbeställning påverkade myndigheternas egna resurser och industrins möjligheter att leverera kravställd materiel till Försvarens makt såväl i fred som vid höjd beredskap och i krig. Utredningen menade att internationella försvarsmaterielsamarbeten och exportaffärer även kan genomföras med relativt omfattande krav på teknologiöverföring för t.ex. stridsflyg. Överväganden om vilka länder Sverige vill dela försvarsteknologi med, inte minst när det gäller kompetens och systemkunskap kring förmågor som pekats ut som väsentliga säkerhetsintressen, var därför nödvändiga enligt utredningen. Utredningen föreslog därför att analyser av möjligheter och risker i högre grad genomförs och redovisas inför beslut om internationella materielsamarbeten och export samt att förmodade intäkter och kostnadsdelning från export inte bör ingå i investeringskalkylerna (SOU 2018:7).

Den 18 december 2017 beslutade regeringen även om inriktning för Försvarens makt inom området (2017/01724/MFI). Med utgångspunkt i de svenska principerna för materielförsörjning angav regeringen att Försvarens maktens värdering av internationella materiel- och logistiksamarbeten ska vara hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarens maktens operativa behov. I den mån det är relevant ska även säkerhetspolitiska aspekter beaktas enligt uppdraget till myndigheten.

Utskottets ställningstagande

Eftersom Sverige är ett exportberoende land kan utskottet i likhet med regeringen konstatera att exportstödande verksamhet och internationella materielsamarbeten är två viktiga delar i en kostnadseffektiv materielförsörjning. Att verka för transparens, affärsmässighet och marknadstillträde på lika villkor kan också ses som en viktig grund i arbetet. Utskottet bedömer samtidigt att kostnadseffektiviteten inte främjas av att framtida förmodade exportintäkter eller förmodad kostnadsdelning ligger till grund för anskaffningsbeslut. Utskottet utgår från att Försvarens maktens investeringsplaner kommer att revideras i enlighet med riksdagens tillkännagivande (se s. 23). Eftersom investeringsplanerna då ska ge en bild av det förväntade utfallet över tid inom de tilldelade anslagen torde det inte inkludera förmodade framtida exportintäkter.

Utskottet noterar att Materielbehovsutredningen beskrivit hur Sverige har kommit att bli en relativt liten kund hos exportberoende företag som är verksamma i Sverige och att ökade exportintäkter och kostnadsdelning inte ensamt bidrar till att stärka den operativa förmågan. Materielbehovsutredningens förslag när det gäller både möjligheter och risker i såväl operativa som ekonomiska termer utgör ett underlag för Försvarens beredningens

arbete. Utskottet utgår från att det arbetet kan bidra till att tydliggöra begreppet försvarsnytta tillsammans med förutsättningarna för försvarsindustrin i Sverige och utvecklingen i fråga om försvarsexport. Utskottet ser inte skäl att nu föregripa det arbetet och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

EU-samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om EU-samarbete.
Jämför reservation 18 (M, L) och 19 (KD).

Motionerna

I motion 2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) anför motionärerna att Europa måste ta större ansvar för sin egen säkerhet till följd av det ändrade omvärldsläget. Motionärerna vill se ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete där Sverige är en aktiv röst i både EU och det permanenta strukturerade samarbetet (Pescos). Motionärerna yrkar därför på att utreda möjligheten för Sverige att fördjupa Pescosamarbetet och delta i fler projekt (yrkande 18).

Lars Adaktusson m.fl. (KD) anför i motion 2018/19:2777 yrkande 5 att regeringen bör verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring. Det är enligt motionärerna positivt att EU börjat bygga upp kapaciteten för att möta denna typ av krigföring. Även Nato har påbörjat ett arbete för att bygga upp kompetensen inom området. Motionärerna anser att EU och Nato bör samverka för att utveckla sin kompetens.

Bakgrund och tidigare beredning

När det gäller den övergripande inriktningen för finansiering av EU-projekt beslutade riksdagen vid Sveriges EU-inträde om principer om neutralitet för statens budget (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67). Neutraliteten innebär att när ett beslut på EU-nivå leder till en ökning av den svenska EU-avgiften ska ökningen finansieras genom en utgiftsminskning inom det utgiftsområde till vilket EU-åtgärden kan hänföras.

I det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets behandling av den försvarspolitiska propositionen delade utskottet regeringens syn att samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik (bet. 2014/15:UF6U5). Utskottet instämde även i regeringens bedömning att ett starkt europeiskt samarbete, med EU som kärna, är av stor vikt mot bakgrund av den ryska aggressionen i Ukraina. Utskottet anförde bl.a. att Sverige bör bidra aktivt till den konceptuella utvecklingen inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och fortsätta att bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser.

I försvarsutskottets betänkande 2017/18:FöU3 konstaterade utskottet att riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Utskottet framhöll likt tidigare att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet stod fast vid sin bedömning att Sverige aktivt bör söka deltagande i bilaterala och multilaterala samarbeten med tyngdpunkt i norra Europa.

Utredning om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov (Materielbehovsutredningen) som regeringen tillsatte 2016 skulle bl.a. föreslå hur materieförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras med syfte att säkra den operativa förmågan efter 2020, men den fick även i uppdrag att bedöma möjligheterna och riskerna med internationellt samarbete (dir. 2016:110). Utredningen föreslog att analyser av möjligheter och risker i högre grad bör genomföras och redovisas inför beslut om internationella materielsamarbeten och export samt att förmodade intäkter och kostnadsdelning från export inte bör ingå i investeringskalkylerna. Utredningen framhöll att analyser visat att två länders anskaffningsprojekt som sammanfaller helt och hållet skulle kunna ge en större serietillverkning och kostnadsbesparingar. Analyserna visade också att ju mer ländernas krav på anskaffningsprojekten skiljer sig åt desto mindre blir vinsten med ett samarbete. Kraven kan t.o.m. vara så olika att fördyringarna och förseningarna blir större än kostnadsminskningarna. Att inför projekt skapa tydliga avstämningstidpunkter där beslut kan fattas om att avbryta ett samarbete bedömde utredningen som en viktig möjlighet för att kunna lämna ett projekt som utvecklats på ett sådant sätt att vinsterna med samarbetet uteblivit (SOU 2018:7).

Rådet beslutade om att upprätta Pesco (det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen) den 11 december 2017. Pesco är baserat på artikel 42 och 46 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) samt dess protokoll nr 10. Regeringen föreslog i proposition 2017/18:44 att Sverige skulle gå med i Pesco. Statssekreterare Jan Salestrand och utrikesrådet Anna-Karin Eneström informerade den 23 november 2017 det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om propositionens bakgrund och innehåll (prot. 2017/18:5). Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet föreslog i betänkande 2017/18:UFöU3 att regeringens förslag om ett svenskt deltagande i Pesco skulle bifallas. Betänkandet fick stöd av kammaren (prot. 2017/18:44, rsk. 2017/18:94). Det är upp till de medlemsstater som medverkar i Pesco att själva bestämma hur många projekt de vill delta i. Sverige deltar för närvarande i fyra av trettiofyra Pescoprojekt, varav Sverige tillsammans med Frankrike ansvarar för att koordinera ett av projekten. Projekten samfinansieras av de deltagande medlemsstaterna.

I försvarsutskottets utlåtande Start för Europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:FöU10) anförde försvarsutskottet vidare att man anser att Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbetet på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl

enskilda försvarsförmågor som den EU-gemensamma försvarsförmågan men att medlemsstaternas kompetens på området bör värnas och att det bör finnas handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja det nationella försvaret. Utskottet anförde också att Sverige bör verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

Den 5 december 2017 informerade försvarsminister Peter Hultqvist utskottet om det svenska deltagandet i Pesco (prot. 2017/18:14). Försvarsministern har sedan dess regelbundet uppdaterat utskottet om det svenska deltagandet. Regeringens inriktningsbeslut till Försvarsmakten fattades den 18 december 2017 (2017/01724/MFI). Med utgångspunkt i de svenska principerna för materieförsörjning anger regeringen där att Försvarsmaktens värdering av internationella materiel- och logistik-samarbeten ska vara hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov. I den mån det är relevant ska även säkerhetspolitiska aspekter beaktas. Om dessa förutsättningar är uppfyllda ska Försvarsmakten också beakta möjligheten att ett samarbete kan få stöd från det europeiska försvarsindustriprogrammet. Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2019 ska Försvarsmakten i samverkan med Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) bistå Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) med att identifiera möjliga svenska områden och projektbidrag till Europeiska försvarsfonden. Försvarsmakten ska även analysera vilka forsknings- och utvecklingsprojekt i fonden som myndigheten eventuellt skulle kunna dra nytta av.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att värderingen av internationella samarbeten ska vara hur de bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov. Utskottet välkomnar därför arbetet med att analysera vilka områden och forsknings- och utvecklingsprojekt till Europeiska försvarsfonden som Sverige och Försvarsmakten eventuellt kan dra nytta av.

Utskottet menar att samarbets- och effektivitetsvinster som bidrar till att stärka Försvarsmaktens operativa förmåga gagnar Sverige och att EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet ser positivt på att regeringen även gett Försvarsmakten i uppdrag att i sitt arbete med internationella materielsamarbeten beakta möjligheten att ett samarbete kan få stöd från det europeiska försvarsindustriprogrammet. Utskottet förutsätter att regeringen är drivande i att utveckla samarbetet på de områden där effektiviseringsvinster kunnat identifieras och där samarbetet kan bidra till att höja prioriterade delar av försvarsförmågan. Utskottet står samtidigt fast vid uppfattningen att Sverige bör verka för en budgetpolitik inom EU som är både effektiv och återhållsam. I budgetbetänkandet för 2019 redovisade utskottet bedömningen att svensk försvarsförmåga kommer att minska under de kommande åren om inte mer resurser tillförs. En ökning av den svenska EU-avgiften som uppstår till följd av satsningar inom ramen för t.ex. Europeiska

försvarsfonden belastar utgiftsområde 6, och därför utgår utskottet från att regeringen gör en sammanvägd bedömning när Sverige fattar beslut om hur många, och vilka, projekt Sverige bör delta i. Utskottet utgår vidare från att regeringen värnar den nationella handlingsfriheten och bedömer hur en alternativ användning av dessa anslagsmedel inom utgiftsområdet skulle bidra till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov.

De regelbundna uppdateringar som försvarsministern lämnat om det svenska deltagandet i Pesco ger utskottet goda förutsättningar att följa arbetet inom EU. Utskottet utgår från att regeringen förstärker sin förmåga att analysera möjligheter och risker inför beslut om materielsamarbeten och att utskottet fortsätter att få kontinuerliga uppdateringar. Utskottet ser inte skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionerna och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

Fördjupat samarbete med Brasilien

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om fördjupat samarbete med Brasilien.

Jämför reservation 20 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:1386 av Björn Söder m.fl. (SD) anføres att Sverige ska inleda ett fördjupat militärt utbyte och samarbete med Brasilien (yrkande 2). Vidare anser motionärerna att Sverige bör ta fram en gemensam materielanskaffningsstrategi för försvarsmateriel tillsammans med den brasilianska staten (yrkande 3). Motionärerna anser att det strategiska avtal som ingicks 2009 med Brasilien var mycket viktigt för Sverige. I och med försäljningen av stridsflygplanet JAS 39 Gripen till Brasilien fördjupades avtalet ytterligare. Affären har enligt motionärerna framför allt lett till att Sverige fick en strategisk partner att vidareutveckla Gripen och dess förmågor med. Frukten av detta samarbete ser vi nu genom utvecklingen av den tvåsitsiga versionen Gripen E/F – ett flygplan som förväntas vara operativt år 2021 och som kommer att stärka såväl den svenska som den brasilianska försvarsförmågan. Motionärerna ser gärna att det militära samarbetet utvidgas ytterligare till att inkludera samarbeten och samövningar mellan våra länders olika försvarsgrenar, men också till att omfatta tekniskt utbyte och forskning. Även när det gäller samarbete kring materielanskaffning är motionärerna positiva, och de menar att en gemensam materielanskaffning bl.a. skulle stärka relationerna till Brasilien. Exempelvis överväger Brasilien att anskaffa systemen EMADS och Sea Ceptor.

Bakgrund och tidigare beredning

Regeringens inriktningsbeslut till Försvarsmakten beslutades den 18 december 2017 (2017/01724/MFI). Med utgångspunkt i de svenska principerna för materielförsörjning anger regeringen att Försvarsmaktens värdering av internationella materiel- och logistiksamarbeten ska vara hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov. I den mån det är relevant ska även säkerhetspolitiska aspekter beaktas.

I budgetpropositionen för 2018 under avsnittet om väsentliga säkerhetsintressen (prop. 2017/18:1) redovisade regeringen att det för vissa områden är betydelsefullt att upprätthålla en nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater. Tillgången till teknisk kompetens och avancerade materielsystem kan behövas i Sverige för att säkerställa att sådana även finns vid höjd beredskap och i krig. Regeringen bedömde att integritetskritiska delar av ledningssystemområdet bör ses som ett väsentligt säkerhetsintresse på samma sätt som stridsflygsförmågan och undervattensförmågan. Regeringen bedömde också att delar av system även fortsättningsvis kan komma att betraktas som väsentliga säkerhetsintressen. Regeringen avsåg att fortsätta att analysera hur Sveriges säkerhetsintressen bäst tillgodoses och att utnyttja de möjligheter som ges för att skydda ett väsentligt säkerhetsintresse. Regeringen redovisade att en utgångspunkt för det fortsatta arbetet skulle vara totalförsvarets behov samt att statens krav på kostnadseffektivitet, rationalitet och ekonomisk balans tillgodoses.

I Brasiliens försvarsplan (Estratégia Nacional de Defesa inom ramen för Política Nacional de Defesa) anges elva mål för det nationella försvaret, och ett av dem är att den egna försvarsindustrin bör utvecklas så att Brasilien kan uppnå en nationell autonomi inom kritiska teknologiområden. Brasilien har en försvarsindustristrategi (Base Industrial de Defesa) som syftar till att stärka den försvarsindustriella basen i landet med målet att bli självförsörjande när det gäller teknologi som är kritisk för det brasilianska försvaret. Partnerskap med andra länder som erbjuder teknologiöverföring som kan möjliggöra nationell produktion och gör att Brasilien stegvis kan bli importoberoende beskrivs som en del av försvarsindustristrategin. Någon motsvarighet till den svenska materielförsörjningsstrategin finns däremot inte i den brasilianska försvarsplanen.

Utskottets ställningstagande

Med utgångspunkt i de svenska principerna för materielförsörjning anger regeringen att Försvarsmaktens värdering av internationella materiel- och logistiksamarbeten ska vara hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov. I den mån det är relevant anger regeringen att även säkerhetspolitiska aspekter bör beaktas. Utskottet anser att den utgångspunkten är en viktig bedömningsgrund även i fråga om en eventuell ytterligare fördjupning av samarbetet med Brasilien. Stridsflygsförmågan som utpekats som ett väsentligt säkerhetsintresse är en mycket viktig del i det

strategiska samarbetet mellan Sverige och Brasilien. Eftersom regeringen i budgetpropositionen för 2018 aviserade att man avsåg att fortsätta analysera hur Sveriges säkerhetsintressen bäst tillgodoses och utskottet bejakar att grunden för internationella materielsamarbeten är Försvarsmaktens operativa behov finner utskottet inte skäl att föreslå några åtgärder och avstyrker därför båda motionsyrkandena.

Utländska köp av strategiska fastigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om utländska köp av strategiska fastigheter.
Jämför reservation 21 (M).

Motionerna

I motion 2018/19:2821 av Beatrice Ask m.fl. (M) understryker motionärerna vikten av att ha möjlighet att kontrollera utländska investeringar och markköp (yrkande 4). Motionärerna beskriver hur utländska direktinvesteringar har aktualiserats genom ett antal uppmärksammade fall där kinesiska intressenter har velat investera i svensk och europeisk infrastruktur. Det gäller t.ex. hamnen i Lysekil, en höghastighetsjärnväg Stockholm–Oslo, hamnen i Piraeus och en höghastighetsjärnväg Budapest–Belgrad. Kinesiska företag beskrivs som aktiva investerare som köper upp företag med strategisk kompetens i Europa och andra delar av världen. Enligt motionärerna finns det en uppenbar blandning av kommersiella och strategiska (i en del fall geopolitiska) motiv bakom detta. Den öppna och regelstyrda ordning som gäller i vår del av världen kan uppenbart utnyttjas av aktörer som inte begränsas av motsvarande egna regler. Sverige har i dag inget nationellt regelverk för utländska direktinvesteringar, förutom när det gäller definierad försvarsteknologi. Enligt motionen skiljer det Sverige från många andra EU-länder och gör Sverige sårbart i en värld där auktoritära stater som Kina och Ryssland använder investeringar för att skapa politiskt inflytande över andra länder. Sverige behöver därför gå vidare med ett nationellt regelverk som ytterst ger möjligheter att stoppa investeringar. Sådana möjligheter saknas i Sverige i dag. Motionärerna betonar dock att regelverket inte ska vara en åtgärd för protektionism utan bara användas för att trygga rikets säkerhet. Även när det gäller fastighetsköp saknas kontroll av i vilken utsträckning som utländska medborgare förvärvar mark eller fastigheter i anslutning till känsliga områden som t.ex. skyddsobjekt. I Finland har detta problem uppmärksammats, och det finns förslag på att ge staten förköpsrätt på områden som är viktiga för rikets säkerhet. Denna möjlighet bör enligt motionärerna även utredas i Sverige.

I motion 2018/19:45 av Robert Stenkvist (SD) framhåller motionären att försvaret och staten ska ha förköpsrätt framför utländska intressen när det

gäller infrastruktur av strategisk betydelse. I motionen anges att en generös bedömning av vad som är av strategisk betydelse ska göras av regering och riksdag och att en sådan lag ska stå över det kommunala självstyret. Motionären föreslår därför att direktinvesteringar och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen.

I motion 2018/19:832 av Johan Löfstrand m.fl. (S) beskrivs hur Pargas utanför Åbo har hamnat mitt i storpolitikens centrum sedan en stor insats genomförts mot en rysk affärsman som målmedvetet köpt upp fastighet efter fastighet vid djupfarleder i skärgården. Enligt motionärerna handlar det totalt om ett tiotal öar. Omfattande nybyggnationer av hus och helikopterplattor har sedan skett på öarna som av allt att döma sedan stått övergivna. Områden som omfattas av allemansrätten har börjat skyltas som förbjudna områden, och kameraövervakningen har varit omfattande. Allt har skett inför öppen ridå och med byggnadstillstånd. Motionärerna menar att det skulle ha kunnat vara i Sverige. Därför föreslår de att utländska köp av tomter och fastigheter på strategiska platser ska kunna stoppas om köpet kan anses få negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet.

I motion 2018/19:1335 av Boriana Åberg (M) föreslås en begränsning av möjligheterna för utländska aktörer att köpa strategiska fastigheter i Sverige. I motionen beskrivs att det saknas möjligheter i Sverige i dag att begränsa utländska aktörer att köpa eller hyra strategiskt belägna fastigheter. Det rysk-tyska bolaget Nord Stream 2 hyr hamnen i Karlshamn, i ett område nära såväl marinbasen i Karlskrona och flygflottiljen i Ronneby som stridsgruppen på Gotland. Enligt motionärerna visar det på såväl sårbarheten som naiviteten i Sverige inför ett eventuellt hot österifrån. För att garantera den nationella säkerheten anser motionärerna att staten behöver ha större insyn i utländska aktörers köp och hyra av strategiskt belägna fastigheter. Motionärerna anser även att staten behöver kunna ingripa om utländska aktörer som äger fastigheter ägnar sig åt brottslig verksamhet eller spionage.

Bakgrund och tidigare beredning

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen om direktiv till en utredning om förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (dir. 2017:31). Som utgångspunkt beskrivs behovet av en översyn om vilka författningsändringar som behöver göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället. Den parlamentariskt sammansatta kommittén ska bl.a. analysera möjligheterna till statlig förköpsrätt av viss fast egendom och bedöma om åtgärder krävs för att åstadkomma ett ökat skydd för totalförsvaret vid överlåtelse och upplåtelse av viktigare infrastruktur. Uppdraget slutredovisas den 6 april 2019. I mars 2018 överlämnade Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet sitt delbetänkande Några frågor om skyddslagstiftningen (SOU 2018:26). Kommittén föreslog att skyddslagens uppräknade av möjliga skyddsobjekt utvidgas något för att inkludera bl.a. livsmedelsförsörjning och försörjning med andra förnödenheter

av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap. En möjlighet att besluta om militära fordon som skyddsobjekt föreslogs dessutom och att Försvarsmaktens beslutanderätt i fråga om tillfälliga skyddsobjekt ska förlängas tidsmässigt. Förslaget innebär också ett förtydligande av skyddslagens tillträdesförbud i förhållande till drönare och andra obemannade farkoster samt en uttrycklig befogenhet för skyddsvakter att ingripa mot dessa. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Parallellt med denna parlamentariska kommitté arbetar en särskild utredare med en översyn av det offentliga främjandet av utländska investeringar i Sverige. Regeringen fattade beslut om direktiv till utredningen den 8 februari 2018 (dir. 2018:3). Utredaren ska bl.a. ta fram underlag och förslag på hur den samlade strategiska marknadsföringen av Sverige som destination för utländska investeringar kan förbättras. Utredaren ska därför identifiera framgångsfaktorer för Sverige som destination för utländska investeringar inom de nyckelområden som prioriteras av Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden). Investeringsfrämjandet bygger enligt direktivet på att information om svenska bestämmelser och förhållanden finns lätt tillgängliga och att lagstiftningen och dess praxis inte skapar hinder som särskilt och utan anledning försvårar utländska investeringar. Utredaren ska under arbetet bl.a. hålla sig informerad om och beakta arbetet i Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (Fö 2017:02). Utredningstiden har förlängts, och slutredovisningen ska ske senast den 30 april 2019.

I regleringsbrevet för 2019 fick Försvarsmakten i uppdrag att redovisa arbetet med att utveckla skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna inom försvarssektorn mot de allvarligaste hoten. Samarbetet med Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen ska framgå av redovisningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser ett stort behov av att på olika sätt och genom olika typer av åtgärder förbättra skyddet för totalförsvarsverksamheten. Utskottet välkomnar därför den översyn som görs i syfte att tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället.

Behovet ökar, både av att förstå de strategiska motiv som kan ligga bakom vissa utländska investeringar och av att kunna vidta åtgärder för att skydda totalförsvarsverksamhet. Utskottet välkomnar därför regeringens krav på att utredningen om att främja utländska investeringar i Sverige ska beakta arbetet i Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet. Utskottet konstaterar att kommittén har lämnat ett delbetänkande som för närvarande är föremål för beredning inom Regeringskansliet. Uppdraget ska slutredovisas den 6 april 2019. Utskottet ser inga skäl för riksdagen att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. En liberal grund för den försvarspolitiska inriktningen, punkt 1 (L)

av Allan Widman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2062 av Jan Björklund m.fl. (L).

Ställningstagande

Jag anser att det krävs ett samlat grepp om anslagen till försvaret och dess materiella och personella förutsättningar, och att den helheten bör ligga till grund för nästkommande försvarsbeslut 2020–2025. Jag anser att det inför nästa försvarspolitiska inriktningsperiod bör läggas stor vikt vid att behålla JAS C/D, att utöka förmågan till indirekt eld och att utvidga värplikten. I dag är det uppenbart att regeringen köper långt mer materiel än vad den anslår medel till. I planerade investeringar saknas 29 miljarder till 2025. Därtill behövs ytterligare 18 miljarder under de kommande tre åren för att inte tappa försvarsförmåga. Jag anser därför att en utredning bör tillsättas för att klargöra hur man kan undvika att regeringar beställer vapensystem utan att först säkra finansieringen. Utöver behovet av att hantera underfinansieringen vill jag betona behovet av att prioritera basplattan, dvs. personlig utrustning, övningsverksamhet och ammunition under den kommande inriktningsperioden. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om den inriktning Liberalerna föreslår för den kommande försvarsinriktningsperioden och tillkännager det för regeringen.

2. Totalförsvarets utveckling, punkt 2 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde kräver kapacitetshöjande åtgärder i närtid. Jag vill understryka vikten av att totalförsvaret fortsätter att utvecklas och anser att åtgärder krävs för att snabbt stärka vår egen förmåga, såväl militärt som civilt. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om den inriktning Centerpartiet föreslår för den kommande försvarsinriktningsperioden och tillkännager det för regeringen.

3. Totalförsvaret och granskning av måluppfyllelse, punkt 3 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2018/19:2762 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Jag anser att alla delar av totalförsvaret, såväl militära som civila, är nödvändiga för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner vid ett skymningsläge. Jag bedömer att det finns både ekonomiska och strukturella problem som det är nödvändigt att arbeta vidare med inom försvaret under den kommande försvarsinriktningsperioden. Mot den bakgrunden menar jag att Försvarsmaktens arbete måste granskas i större utsträckning. Jag föreslår därför att det årligen genomförs en oberoende analys av Försvarsmaktens verksamhet och förmåga och att den redovisas offentligt. I redovisningen bör faktorer som bemanning, materieluppfyllnad, genomförd utbildning, kostnader och bedömd förmåga relaterat till förbandsmålsättningarna redovisas för varje krigsförband. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om offentliga redovisningar av Försvarsmaktens måluppfyllelse under den kommande försvarsinriktningsperioden och tillkännager det för regeringen.

4. Förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar, punkt 4 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att svensk försvarsförmåga måste utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar. Det är viktigt att hela landet försvaras även om geografiska prioriteringar kan behöva göras utifrån rådande hotbild, och därför anser jag att det är av särskild betydelse att säkerställa förmågan hos arméns krigsförband. Med fokus på armén och på att hela landet ska försvaras anser jag att ett mål för den fortsatta förmågeutvecklingen bör vara att de två armébrigaderna kan agera samtidigt med godtagbar förmåga och att krigsdugligheten hos de förband som har lägst förmåga nu prioriteras. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om prioriterad förmågeutveckling och tillkännager det för regeringen.

5. Utveckling av försvarsförmåga och anfallsförmåga, punkt 5 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 15–18 och 24.

Ställningstagande

Eftersom den svenska säkerhetsdoktrinen bygger på att vi ska få hjälp i händelse av att vi blir angripna anser jag att det finns behov av att se över den förmågan. Jag anser att det måste vara möjligt att ta emot hjälp om doktrinen ska ha den minsta trovärdighet. Jag anser vidare att det är nödvändigt att se

över möjligheten att öka arméns anfallsförmåga och bedömer att marinstridskrafternas basorganisation ger alltför stora begränsningar. Därför är det även nödvändigt att se över möjligheterna att kunna ombasera snabbt från en kuststräcka till en annan. Det finns även skäl att betona vikten av att bemanna fartygen med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap. När det gäller det begränsade antalet radarspanings- och ledningsflygplan menar jag dessutom att det är omöjligt att bedriva en kontinuerlig kvalificerad övervakning av Östersjön och att även den förmågan bör ses över. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om översyner av vissa prioriterade förmågor och tillkännager det för regeringen.

6. Utveckling av cyberförmågan, punkt 6 (M, SD)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Roger Richtoff (SD), Pål Jonson (M), Josef Fransson (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige måste ha ett trovärdigt cyberförsvar inklusive en aktiv cyberförmåga. Därmed krävs även en svensk cyberdoktrin. Vi anser således att nationella strategier för cybersäkerhet bör tas fram och utvecklas kontinuerligt. Inom ramen för det arbetet är det nödvändigt att ta fram ett förhållningssätt för hur, var och när den aktiva cyberförmågan ska användas. Det är viktigt att de nationella strategierna för cybersäkerhet utgår från tydliga analyser om vad som är skyddsvärt och med fokus på kraftfulla insatser där de gör mest nytta, snarare än analyser som utgår från den senaste krisen och insatser som ska åtgärda alla hot oavsett storlek. Vi anser att Sverige ska ha en trovärdig nationell säkerhetsstrategi och anser att cybersäkerhet utgör en mycket viktig beståndsdel i denna. Vi föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om utvecklingen av cyberförmåga och tillkännager det för regeringen.

7. Mobilisering och krigsduglighet, punkt 7 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att krigsförbanden bör öka sin krigsduglighet. Förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse och behöver stärkas. Därför föreslår jag att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om krigsduglighet och mobilisering och tillkännager det för regeringen.

8. Krigsförbandsövningar, punkt 8 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att en större krigsförbandsövning bör genomföras vartannat år för att bibehålla krigsduglighet. Det är nödvändigt med regelbundna krigsförbandsövningar för att kunna uppnå målet om användbara, tillgängliga och väl samövade fältförband för nationella uppgifter, och därför föreslår vi att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om krigsförbandsövningar och tillkännager det för regeringen.

9. Beredskapsövning och beredskapskontroll, punkt 9 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att kvalificerade militära resurser och inte bara hemvärdet bör övas för att kunna ställas till andra myndigheters förfogande för att bidra t.ex. vid naturkatastrofer, stora olyckor eller andra händelser som kan påverka människors säkerhet. Vi föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om kvalificerade beredskapsövningar och tillkännager det för regeringen.

10. Nordiskt samarbete, punkt 10 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 6 och
2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco bör fördjupas. Sverige och Finland har starka kulturella och politiska band och en lång gemensam historia. Genom ett försvarsförbund kan tröskeleffekten höjas och nya strategiska djup skapas, vilket skulle stärka ländernas försvarsförmåga. Ett försvarsförbund med Finland ska syfta till att motverka att våra länder utsätts för eventuella yttre politiska och militära påtryckningar. Vi anser vidare att Sverige bör medverka till gemensamt ägande av försvarsmateriel endast med de nordiska länderna och att all materiel ska vara tydligt öronmärkt i händelse

av krig. Vi lägger stor vikt vid att det bör vara bestämt i förväg hur sådan materiel ska disponeras vid höjd beredskap och i krig. Vi föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om nordiskt samarbete och tillkännager det för regeringen.

11. Forskning och utveckling, punkt 11 (M)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att forskning och utveckling inte bara handlar om teknik och materiel. Det är också viktigt att kunna förstå omvärldsutvecklingen, och forskarsamhället kan utgöra ett viktigt beslutsstöd för både politiken och Försvarsmakten. Det som brukar kallas den fjärde industriella revolutionen med autonoma system, digitalisering, robotik och artificiell intelligens kommer även att genomsyra plattformarna och systemen på försvarsområdet. Vi anser därför att det är nödvändigt att under de närmaste åren ställa högre krav på satsningar på såväl forskning och utveckling som omvärldsbevakning inom teknologiområdet. Vi föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager det för regeringen.

12. Utveckling av materielförsörjningen, punkt 12 (M)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att det trots satsningar på basplattan i försvarsuppgörelsen fortfarande finns stora brister. Vi anser att det är oroväckande att kunskapen är bristfällig om exakt vad för materiel som finns, var den finns och vilken status den har. Behovet av att skapa operativ förmåga här och nu gör att dessa brister måste åtgärdas, bl.a. genom att stärka behovs-, tillgångs- och differensredovisningen av materiel. Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning som gör en inventering av situationen, framför allt för mängdmateriel. Utredningen bör lämna förslag på hur behovs-, tillgångs- och differensredovisningen kan stärkas och hur ansvarsfördelningen när det gäller materieltillgången kan tydliggöras. När det gäller materieförsörjningen i stort har flera utredningar de senaste åren analyserat Försvarets materielverks verksamhet. Trots detta anser vi att det är nödvändigt med en översyn av vilka åtgärder som kan vidtas i närtid för att få ordning på ekonomisk styrning och effektivitet hos FMV, bl.a. på grund av att FMV:s omkostnader har ökat kraftigt de senaste åren. Den nya översynen bör ske snabbt och även handla om hur försvarsmyndigheternas kostnader för materielanskaffningen ska bli mer förutsägbara.

Vidare bedömer vi att det är oklart om effektiviseringar alltid gjorts utifrån ett helhetsperspektiv där man har Försvarmaktens operativa förmåga i fokus. Det är således viktigt i det fortsatta arbetet med t.ex. logistikförsörjningen att beakta de frågetecken som rests av centrala aktörer. Försvarmakten hade ett större ansvar före logistikförändringen 2012, och det var brister i den dåvarande ordningen som gjorde att logistiken överfördes till FMV. Vi anser att utformningen av den nya organisationen kommer att vara central för att undvika att samma problem uppstår igen. Vi föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om materiel- och logistikförsörjning och tillkännager det för regeringen.

13. Reformen inom försvarslogistiken, punkt 13 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att försvarslogistiken ska anpassas till flera olika konfliktnivåer. Regeringens utredning, Logistik för högre försvarsberedskap, pekade på

behovet av att rulla tillbaka reformer som inneburit att Försvarsmakten förlorat kontrollen över logistikverksamheten. Vi anser därför att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag om anpassad försvarslogistik och där ta särskild hänsyn till remissvaret från Försvarsmakten. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen om en reform av logistikförsörjningen och tillkännager det för regeringen.

14. Utredning av försvarslogistiken, punkt 14 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 34.

Ställningstagande

Jag anser att sjukvårdsresurserna är otillräckliga för att ta hand om ett större antal skadade och att dagens lilla logistikorganisation inte tillåter att hela Försvarsmaktsorganisationen sätts in samtidigt. Jag menar dessutom att det är oklart hur försvaret kan säkerställa tillgången till utländsk försvarsmateriel vid kriser och konflikter i vår omvärld. Därför anser jag att en samlad logistikjänststrategi bör utredas och föreslås i enlighet med det att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om en utredning av logistikförsörjning och tillkännager det för regeringen.

15. Försvarsindustri och samverkan, punkt 15 (M)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att det ligger i Sveriges intresse att ha en stark försvarsindustri, främst mot bakgrund av att det stärker Sveriges försvarsförmåga men också för att det gynnar svensk ekonomi och innovationskraft. Det faktum att Sverige under de kommande åren satsar ökade medel på försvaret kommer att få positiva effekter för försvarsindustrin genom ökade beställningar men kommer också att generera positiva spin off-effekter på ekonomi och jobb i övriga näringslivet. Vi anser inte att staten ska subventionera industrin, men det finns ett antal områden där statens agerande är viktigt för att upprätthålla kompetensen i den svenska försvarsindustrin. Sverige ska som exportberoende land i internationella forum, som EU, verka för en transparent marknad där olika aktörer får marknadstillträde på lika villkor. Vi anser vidare att exportstöd och främjande är viktiga verktyg som den svenska staten bör bidra med. Andra viktiga åtgärder för att stärka exportstödet inkluderar bl.a. en tydligare prioritering av Sveriges försvarspolitiska samverkansavtal, ytterligare resurser till Försvarsdepartementet för materiel- och exportfrågor, ett mer aktivt agerande i EU:s försvarssamarbete när det gäller försvarsindustri, forskning och utveckling samt upphandling och att tydliggöra vad begreppet försvarsnytta faktiskt innebär. Vi föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager det för regeringen.

16. Utveckling av svensk försvarsexport, punkt 16 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi vill se en fortsatt satsning på och utveckling av svensk försvarsexport. Vi anser att försvarsexporten är en förutsättning för ett starkt och kostnadseffektivt inhemskt försvar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Försvarsindustri och tillämpning av artikel 346 EUF, punkt 17 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri. Sveriges alliansfrihet förutsätter en stabil och god tillgång till försvarsmateriel, och därför måste vi förfoga över en försvarsindustri som på egen hand kan ge ett tillräckligt bidrag till utvecklingen av ny materiel, framför allt genom export. Principerna för vapenexport bör baseras på en avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen å ena sidan och hänsynstaganden till svenska utrikespolitiska mål, situationen för mänskliga rättigheter i mottagarlandet och risken för anfallskrig eller att vapen används mot den egna befolkningen å andra sidan. Mot denna bakgrund anser vi att möjligheten att tillämpa artikel 346 om skydd av inhemska försvarsindustrier i fördraget om EU:s funktionssätt ska respekteras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Fördjupat EU-samarbete, punkt 18 (M, L)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M), Allan Widman (L) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18.

Ställningstagande

Vi anser att Europa behöver ta större ansvar för sin egen säkerhet till följd av det ändrade omvärldsläget. Vi vill därför se ett fördjupat europeiskt

försvarssamarbete där Sverige är en aktiv röst i både EU och det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco). Sverige bör mot den bakgrunden se över möjligheterna att fördjupa Pescosamarbetet och delta i fler projekt. Vi föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete med svenskt deltagande och tillkännager det för regeringen.

19. Utvecklingen av försvarskompetens inom EU, punkt 19 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring. Jag ser det som positivt att EU börjat bygga upp kapaciteten för att möta denna typ av krigföring. Även Nato har påbörjat ett arbete för att bygga upp kompetensen inom området. Jag anser även att EU och Nato bör samverka för att utveckla sin kompetens. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

20. Fördjupat samarbete med Brasilien, punkt 20 (SD)

av Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1386 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige bör inleda ett fördjupat militärt utbyte och samarbete med Brasilien och ta fram en gemensam materielanskaffningsstrategi för försvarsmateriel tillsammans med den brasilianska staten. Det strategiska avtal som ingicks 2009 med Brasilien var mycket viktigt för Sverige. I och med försäljningen av stridsflygplanet JAS 39 Gripen till Brasilien fördjupades avtalet ytterligare. Affären har framför allt lett till att Sverige fått en strategisk partner att vidareutveckla Gripen och dess förmågor med. Frukten av detta samarbete ser vi nu genom utvecklingen av den tvåsitsiga versionen Gripen E/F – ett flygplan som förväntas vara operativt 2021 och som kommer stärka såväl den svenska som den brasilianska försvarsförmågan. Vad som anförs i reservationen bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Kontroll av utländska investeringar och markköp, punkt 21 (M)

av Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Pål Jonson (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2821 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi lägger stor vikt vid möjligheterna att kontrollera utländska investeringar och markköp och konstaterar att frågor om utländska direktinvesteringar har aktualiserats genom ett antal uppmärksammade fall där kinesiska intressenter har velat investera i svensk och europeisk infrastruktur. Det gäller t.ex. hamnen i Lysekil, höghastighetsjärnvägen Stockholm–Oslo, hamnen i Piraeus och höghastighetsjärnvägen Budapest–Belgrad. Kinesiska företag beskrivs som aktiva investerare som köper upp företag med strategisk kompetens i Europa och andra delar av världen. Vi anser att det finns en uppenbar blandning av kommersiella och strategiska och i en del fall geopolitiska motiv bakom detta. Den öppna och regelstyrda ordning som gäller i vår del av världen kan uppenbart utnyttjas av vissa aktörer. Sverige har i dag inget nationellt regelverk för utländska direktinvesteringar, förutom när det gäller definierad försvarsteknologi. Det är något som skiljer Sverige från många andra EU-länder och gör Sverige sårbart i en värld där auktoritära stater som

Kina och Ryssland använder investeringar för att skapa politiskt inflytande över andra länder. Vi anser mot den bakgrunden att Sverige behöver gå vidare med ett nationellt regelverk som ytterst ger möjligheter att stoppa investeringar. Regelverket ska inte syfta till protektionism utan bara användas för att trygga rikets säkerhet. Vi ser även att det saknas kontroll av i vilken utsträckning som utländska medborgare förvärvar mark eller fastigheter i anslutning till känsliga områden som t.ex. skyddsobjekt. I Finland har detta problem uppmärksammats, och det finns förslag på att ge staten förköpsrätt på områden som är viktiga för rikets säkerhet. Vi anser att den möjligheten även bör utredas i Sverige. Vi föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om utländska markköp och investeringar och tillkännager det för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:45 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att direktinvesteringar och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla svensk försvarsexport och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige endast bör delta i gemensamt ägande i fråga om försvarsmateriel med de nordiska länderna och att all materiel ska vara tydligt öronmärkt i händelse av krig (avsnitt 7.2) och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarslogistiken ska vara anpassad till flera olika konfliktnivåer (avsnitt 7.4) och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krigsförbandsövningar (KFÖ) (avsnitt 8.9) och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:832 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stoppa utländska köp av tomter och fastigheter på strategiska platser om köpet kan anses ha negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1335 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa möjligheterna för utländska aktörer att köpa strategiska fastigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1381 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier ska respekteras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1386 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska inleda ett fördjupat militärt utbyte och samarbete med Brasilien och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en gemensam materielanskaffningsstrategi för försvarsmateriel tillsammans med den brasilianska staten och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för Sverige att fördjupa Pescosamarbetet och delta i fler projekt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2062 av Jan Björklund m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Liberalernas försvarsinriktning bör ligga till grund för nästkommande försvarsbeslut 2020–2025 och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2472 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en oberoende analys av Försvarsmaktens förmågor kontinuerligt ska göras enligt motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Försvarsmaktens förvarings- och logistikstrategi och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om operativ förmåga och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förmågan att ta emot internationell hjälp vid en kris och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskapsövningar och beredskapskontroller och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka arméns anfallsförmåga i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bemanna flottan och flygförbanden med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjöstridskrafterna för att säkerställa möjligheten till skydd av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som sjöstrid på ostkusten bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över radarspanings-/stridsledningsförmågan i syfte att stärka den och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en samlad logistik tjänststrategi och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2762 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2816 av Beatrice Ask m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den militära cyberförmågan och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarets materiel- och logistikförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarsindustrin och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2821 av Beatrice Ask m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att kontrollera utländska investeringar och markköp och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2840 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap måste stärkas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utveckling och tillkännager detta för regeringen.